

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

**EGZAMIN MATURALNY
Z HISTORII**

POZIOM PODSTAWOWY

20 MAJA 2019

**Godzina rozpoczęcia:
14:00**

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 100**

Instrukcja dla zdającego

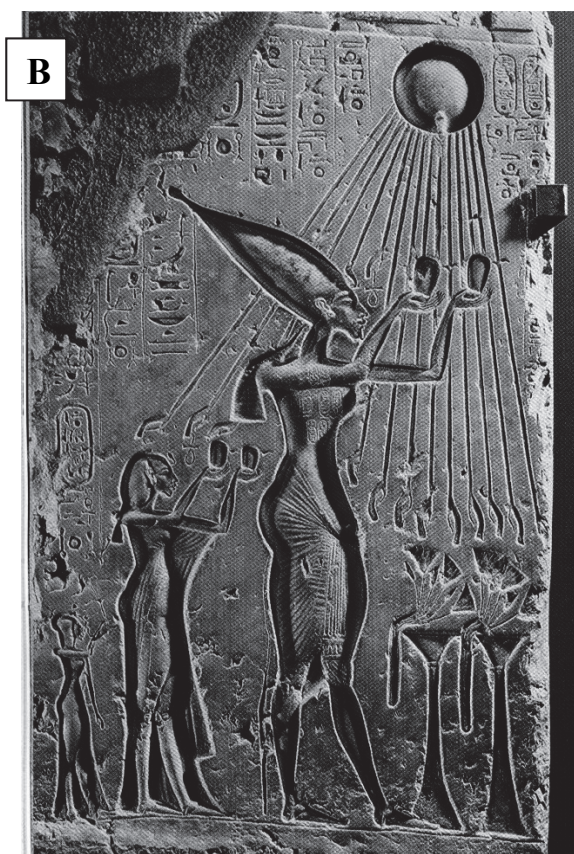
1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 28 stron (zadania 1–31). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Zadanie 1. (5 pkt)

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Plaskorzeźby kamienne

<http://destinoinfinito.com>; www.historycy.org

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

W piątym roku swych rządów zainicjował Amenhotep IV politykę zupełnego zerwania z przeszłością. Wyrazem tego stanowiska były zmiana imienia na Echnaton oraz założenie nowej stolicy, głównej siedziby kultu bóstwa solarnego Atona. W pojęciu Echnatona miał być Aton najwyższym bogiem państwowym. Schyłek panowania władcy był fazą aktywnego prześladowania niektórych bogów: niszczenia ich wizerunków i wymazywania imion. Panowanie Amenhotepa IV było więc negacją poprzednich 700 lat rozwoju cywilizacji w dwóch podstawowych sferach – władzy królewskiej i religii państwowej. Pozycja władcy oznaczała porzucenie przezeń pretensji do boskości.

Na podstawie: A. Ziółkowski, *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 2010, s. 235–237.

1.1. Podaj nazwę kręgu kulturowego, z którego pochodzą płaskorzeźby A i B przedstawione w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Nazwa kręgu kulturowego: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.2. Rozstrzygnij, która z płaskorzeźb (A czy B) przedstawionych w źródle 1. powstała po zmianach opisanych w źródle 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu ilustracji.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.
	Maks. liczba pkt	5
	Uzyskana liczba pkt	

Zadanie 2. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fragment inskrypcji starożytnej

Jam jest Dariusz, król wielki, król królów [...], z rodu Achemenidów. [...]

Od wieków czczą nas, od wieków ród nasz jest królewski. Ośmiu członków mojego rodu było przede mną królami, ja jestem dziewiąty. Dziewięciu nas nieprzerwanie panowało. Z woli Ahuramazdy¹ – ja jestem królem.

Ahuramazda obdarzył mnie tym królestwem i pomógł, bym nad nim zapanował. A z woli Ahuramazdy ja nad nimi panuję.

G. Chomicki, S. Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe* [...], Kraków 1999, s. 60–61.

¹ Ahuramazda – stwórca świata i ładu w kosmosie oraz praw nim rządzących, uosobienie ładu i absolutnej mądrości.

2.1. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Władca, o którym mowa w tekście, był dziedzicznym władcą

- A. Izraela.
- B. Sparty.
- C. Persji.
- D. Chin.

2.2. Na podstawie tekstu źródłowego podaj dwa argumenty uzasadniające prawa Dariusza do tronu.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (2 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Fragment dzieła Cyserona

To bez żadnej wątpliwości najwięcej ugruntowało nasze państwo i pomnożyło sławę imienia rzymskiego, co założyciel tego miasta, Romulus, pierwszy w układzie z Sabinami wskazał, a mianowicie, że państwo ma się rozszerzać przez przyjmowanie w poczet obywateli, nawet nieprzyjaciół. Za jego powodem i przykładem nie przestali nigdy przodkowie nasi cudzoziemcom praw obywatelskich nadawać i udzielać. Tak wiele miast [...] i skądinąd całe ludy [...] do grona obywateli zostali przyjęci. Z tych narodów ani nikt nie był zmuszony, kto nie chciał, odmienić obywatelstwa, ani, gdy niektórzy nasze obywatelstwo z łaski ludu rzymskiego otrzymali, nie uważano tego za naruszenie zawartego z nimi układu [...]. Gdybyśmy tego nie czynili, uszczupliłyby się posiłki ludu rzymskiego, pozbawilibyśmy się pomocy, jaką znaleźliśmy w przychylności i męstwie cudzoziemców.

G. Chomicki, S. Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe* [...], Kraków 1999, s. 120, 200.

Rozstrzygnij, czy opisane w źródle postępowanie wobec sprzymierzeńców wpłynęło na potencjał militarny państwa rzymskiego. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....

Zadanie 4. (4 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Tacyt o wydarzeniach w państwie rzymskim

Atoli ani pod wpływem zabiegów ludzkich, ani darowizn cesarza nie ustępowała hańbiąca pogłoska i nadal wierzono, że pożar był nakazany. Aby ją więc usunąć, podstawiał [...] winowajców i dotknął najbardziej wyszukanymi kaźniami tych, których znieawidzono dla ich sromot¹, a których [lud] chrześcijanami nazywał. [...] Ginęli rozszarpywani przez psy, albo przybici do krzyżów, gdy zabrakło dnia, palili się służąc za nocne pochodnie. Na to widowisko ofiarował [cesarz] swój park i wydał igrzysko w cyrku, gdzie w przebraniu woźnicy z tłumem się mieszał lub na wozie stawał. Stąd, chociaż ci ludzie byli winni i zasługiwali na najsurowsze kary, budziła się ku nim litość, jako że nie dla pożytku państwa, lecz dla zadośćuczynienia okrucieństwu jednego człowieka byli traceni.

¹ Sromota – upokorzenie, niesława.

Źródła i materiały do nauczania historii, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 46.

4.1. Podaj imię cesarza rzymskiego, który zarządził igrzyska w cyrku opisane w tekście.

.....

4.2. Wyjaśnij, dlaczego wspomniany władca surowo ukarał chrześcijan.

.....
.....
.....

4.3. Rozstrzygnij, czy wydarzenia opisane w tekście nawiązywały do igrzysk organizowanych w starożytnej Grecji. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

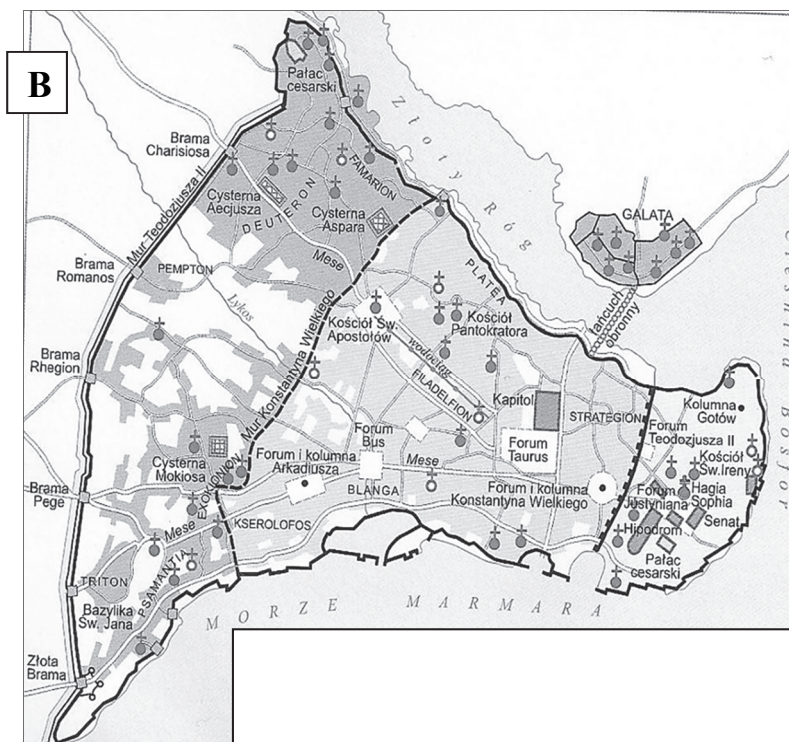
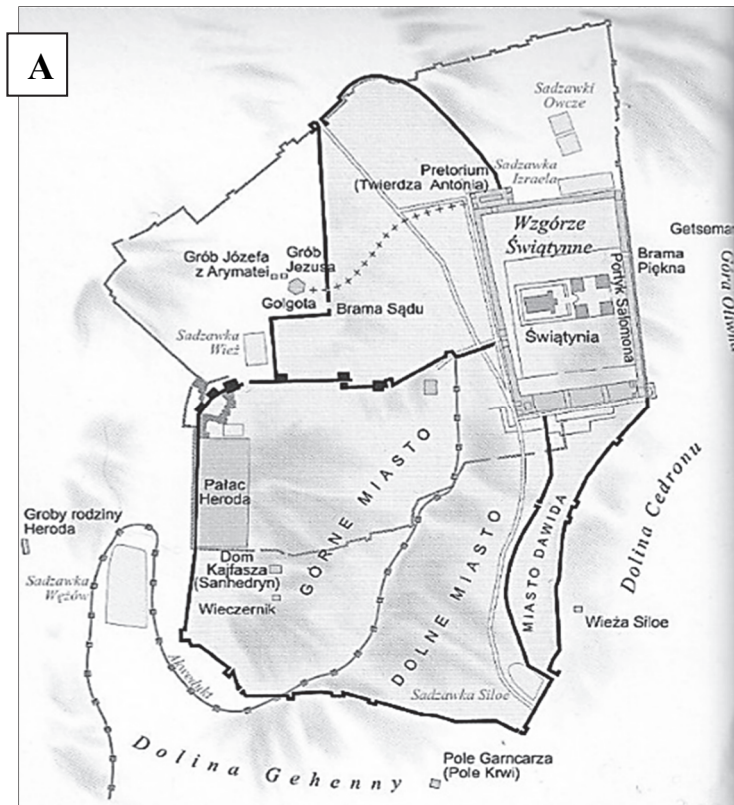
.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	2.	3.	4.
	Maks. liczba pkt	3	2	4
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 5. (5 pkt)

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Plany miast

Atlas historyczny, Warszawa 2005, s. 24, 28

Źródło 2. Fresk

<https://encyklopedia.pwn.pl>

5.1. Rozstrzygnij, w którym z miast ukazanych w źródle 1. (A czy B) miało miejsce wydarzenie upamiętnione na fresku ze źródła 2. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....
.....
.....
.....
.....

5.2. Podaj, kto namalował przedstawiony fresk.

.....

5.3. Podaj nazwę stylu w sztuce, dla którego reprezentatywnym przykładem jest malowidło ze źródła 2. Odpowiedź uzasadnij.

Nazwa stylu: .....

Uzasadnienie: .....
.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.
	Maks. liczba pkt	5
	Uzyskana liczba pkt	

Zadanie 6. (4 pkt)

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Źródło 1. Fragment źródła z epoki

Rano, kiedy się ubierał, wpuszczał do siebie przyjaciół, a nawet, jeśli komes pałacowy przedstawiał mu jakiś spór, który bez jego wiedzy nie mógł być rozstrzygnięty, kazał natychmiast wprowadzać strony i, jakby siedział na trybunale, zaznajomiwszy się ze sprawą, wydawał wyrok; i nie tylko to, ale w ogóle co było na ten dzień do zrobienia, załatwiał tej porze, wydając polecenia urzędnikom. [...] Pod koniec życia, kiedy mu już dokuczały choroby i starość, wezwał do siebie Ludwika, króla Akwitanii [...]. Na uroczystym zjeździe pierwszych dostojników z całego królestwa Franków, idąc za powszechną radą, przyjął go do współrządów i ustanowił dziedzicem tytułu cesarskiego; włożył mu na głowę diadem i kazał go nazywać cesarzem i augustem.

Einhard, *Życie* [...], przeł. J. Parandowski, Warszawa – Lwów 1935, s. 68, 76.

Źródło 2. Fragment źródła z epoki

Książę-pan wyznaczył zgromadzenie trzech stanów na niedzielę, 5 lutego [1357 r.]. W oznaczonym dniu [...] zebrało się w Paryżu wielu biskupów i innych duchownych, przedstawiciele szlachty oraz [delegaci] mieszczaństwa wielu miast francuskich. Przez kilka dni naradzali się oni w klasztorze Kordelierów i opracowali projekty kilku rozporządzeń [...]. W piątek, 3 marca, w pałacu królewskim, w sali parlamentu, w obecności księcia Normandii i jego braci, [...] zebrali się przedstawiciele szlachty, duchowieństwa i mieszczan [...]. Pierwszy zabrał głos [...] biskup Laon. Stwierdził on, że królestwem źle dotychczas rządzono, [...] wskazał zwłaszcza na psucie monety [...], złe rozporządzanie pieniędzmi społecznymi, które król ściągał z ludności.

Wiek V–XV w źródłach. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 176–177.

Podaj nazwy opisanych w źródłach dwóch rodzajów monarchii. Odpowiedzi uzasadnij.

Źródło 1.

Nazwa monarchii: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Źródło 2.

Nazwa monarchii: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

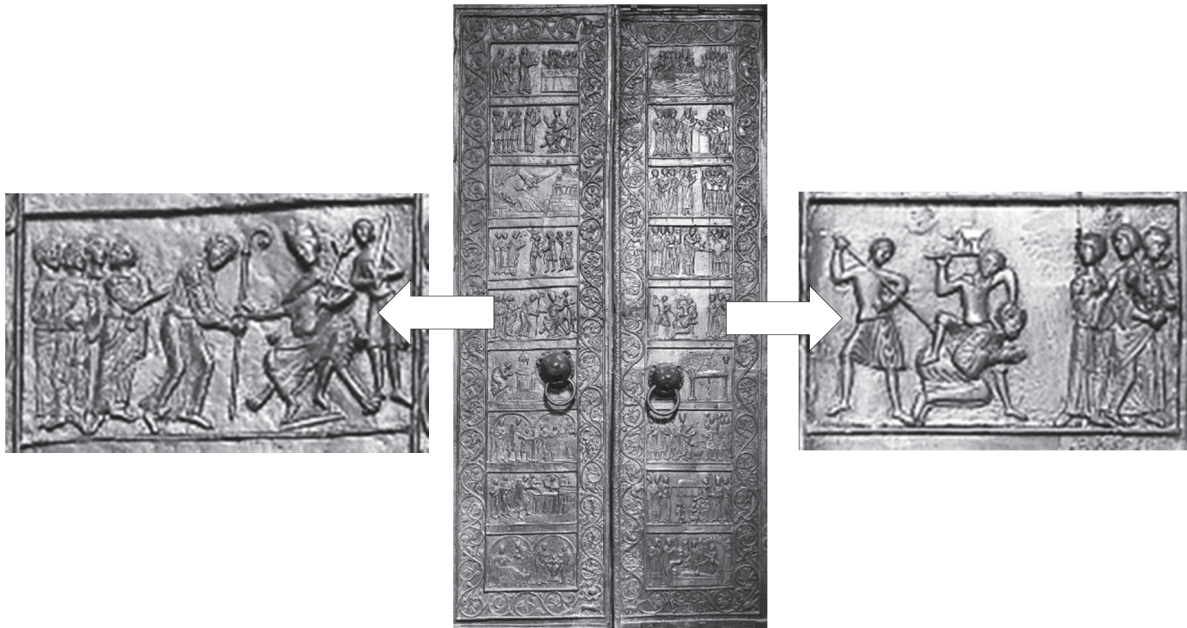
.....

Zadanie 7. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fotografia zabytku sztuki

Na podstawie: www.szlakpiastowski.pl

7.1. Podaj nazwę zabytku przedstawionego na fotografii.

.....

7.2. Podaj nazwę stylu w sztuce, który reprezentuje zabytek przedstawiony na fotografii.

.....

7.3. Podaj imię świętego, którego sceny z życia uwidocznione są na zabytku.

.....

Zadanie 8. (2 pkt)

Spośród wymienionych wydarzeń wybierz chronologicznie pierwsze i oznacz je literą A, a także – chronologicznie ostatnie i oznacz je literą B.

Śmierć Władysława Hermana.	
Najazd księcia czeskiego Brzetysława na Polskę.	
Koronacja królewska Mieszka II.	
Zawarcie pokoju w Budziszynie.	
Śmierć biskupa Stanisława ze Szczepanowa.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6	7.	8.
	Maks. liczba pkt	4	3	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 9. (5 pkt)

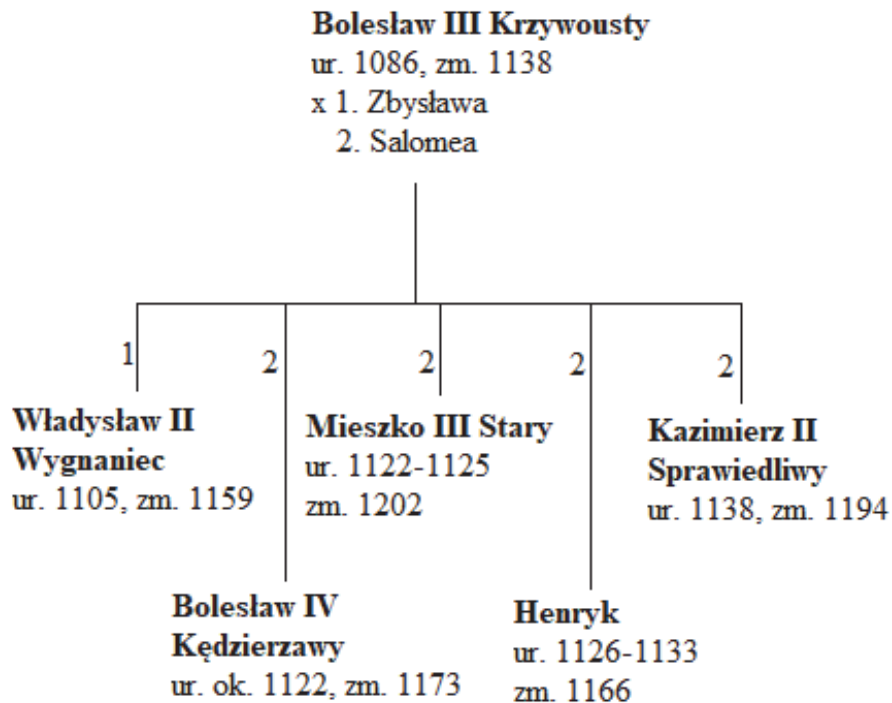
Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Fragment kroniki średniowiecznej

Gdy poczuł, że [los] żąda od niego śmiertelnej powinności, poleca spisać dokumenty testamentowe. Przekazuje w nich w spadku czterem synom i to, co osiągnięte zasługami przodków, i następstwo w królestwie, wyznaczając stałe granice czterech dzielnic w ten sposób, że w rękę najstarszego miało pozostać i księstwo dzielnicy krakowskiej, i władza zwierzchnia. A jeśliby spotkało go to, co ludzkie, zawsze starszeństwo i wzgląd pierworództwa miały rozstrzygnąć spór o następstwo. [...] [P]acholęciu zapisuje się w spadku piąte koło u wozu czterokonnego [...]. Niech więc ustana żale na nielitościwy testament, słuszną bowiem jest rzeczą, aby dzielnice małoletnich powierzano opiekunom, nie małoletnim.

Mistrz Wincenty tzw. Kadłubek, *Kronika polska*, Wrocław 2008, s. 155–157.

Źródło 2. Piastowie – fragment tablicy genealogicznej

Na podstawie: M.K. Barański, *Dynastia Piastów w Polsce*, Warszawa 2005, wkládka.

9.1. Uzupełnij tabelę – wpisz obok podanych informacji odpowiednie imiona ze źródła 2.

L.p.	Informacja	Imię i przydomek
1.	Był wystawcą dokumentu, o którym mowa w źródle 1.	
2.	W myśl opisanego dokumentu został pierwszym seniorem.	
3.	W testamencie powierzono jej opiekę nad nieletnim synem.	
4.	W chwili śmierci ojca nie przejął władzy w przekazanej mu testamentem dzielnicy.	

9.2. Wyjaśnij, dlaczego jednego z synów wystawcy dokumentu opisanego w źródle 1. nazwano *pogrobowcem*?

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło z epoki [fragment]

Powiem więc, że w roku od narodzenia Pana naszego, Jezusa Chrystusa, tysiąc trzysta czterdziestym ósmym, w sławnym mieście Florencji, klejnot miast włoskich stanowiącym, wybuchła zaraza morowa, spowodowana wpływem ciał niebieskich albo też słusznie przez Boga zesłana dla ukarania grzechów naszych. Mór zaczął się na kilka lat przedtem na Wschodzie i spowodował tam wielkie spustoszenia. Powoli, z miejsca na miejsce się przenosząc, zaraza do krajów zachodnich dotarła. Zapobieżenia ludzkie na nic się wobec niej zdały.

G. Boccaccio, *Dekameron*, t. 1, Warszawa 1995, s. 13–14.

10.1. Podaj stosowaną w historiografii nazwę zjawiska, do którego odnosi się źródło.

.....

10.2. Podaj dwa skutki społeczno-ekonomiczne opisanego zjawiska dla Europy.

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.	10.
	Maks. liczba pkt	5	3
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 11. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fragment kroniki średniowiecznej

I zwyciężyła wtedy prawda, choć ją przez wiele wieków ukrywano i wykazano jasno i dowolnie, do kogo należeć miały Pomorze, ziemie chełmińska i michałowska [...].

I mnie, który piszę te *Roczniki*, ogarnęła niemal radość z powodu zakończenia wojny pruskiej, zwrotu dawno zabranych ziem oraz przyłączenia Prus do Królestwa [...]. Uznałem siebie i resztę mi współczesnych, którym zdarzyło się po tylu wiekach zobaczyć to scalenie, za szczęśliwych.

Polska Jana Długosza, red. H. Samsonowicz, Warszawa 1984, s. 362, 431.

11.1. Podaj stosowaną w historiografii nazwę wojny, którą kronikarz nazywa *wojną pruską*.

.....

11.2 Zaznacz poprawne dokończenie zdań 1 i 2.

1. W kronice odniesiono się do konfliktu zbrojnego, który miał miejsce

- A. przed I pokojem toruńskim.
- B. między I pokojem toruńskim a inkorporacją Prus.
- C. między inkorporacją Prus a II pokojem toruńskim.
- D. po hołdzie pruskim.

2. Władcą, za panowania którego miała miejsce wspomniana w źródle *wojna pruska*, był

- A. Władysław Łokietek.
- B. Władysław Jagiełło.
- C. Kazimierz Jagiellończyk.
- D. Zygmunt Stary.

Zadanie 12. (4 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fragment przywileju szlacheckiego

Dalej, zaradzając dowolności młodzieży plebejskiej, jak i opustoszeniu dóbr, postanowiliśmy, aby tylko jeden syn ze wsi od ojca mógł odchodzić do służby, a szczególnie do nauki albo do rzemiosła. [...] Dalej postanawiamy, że mieszczanom i plebejuszom nie wolno dóbr ziemskich kupować, dzierżawić lub posiadać [...]. A którzy już weszli w posiadanie dóbr ziemskich, mają je do pewnego czasu sprzedać, pod karą.

Wiek V–XV w źródłach. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 194–195.

12.1. Zaznacz poprawne dokończenie zdań 1 i 2.

1. Wystawcą przytoczonego dokumentu był

- A. Władysław Jagiełło.
- B. Kazimierz Jagiellończyk.
- C. Jan Olbracht.
- D. Zygmunt Stary.

2. Władca wydał przywilej w zamian za

- A. uznanie przez szlachtę praw jednej ze swych córek do korony polskiej.
- B. w zamian za zgodę szlachty na udział w wyprawie na Mołdawię.
- C. zgodę szlachty na udział w wojnie z zakonem krzyżackim.
- D. uznanie unii polsko-litewskiej.

12.2. Wyjaśnij, podając dwa argumenty, w jaki sposób cytowany przywilej wzmacniał pozycję stanu szlacheckiego.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (4 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Stanisław Hozjusz o traktacie krakowskim

Powiedz, ktokolwiek przeczytał te sprawy,
Czyli nie nazwiesz monarchę szalonym,
Co mogąc łatwo skończyć ze zwyciężonym,
Wzrok swój mu wołał pokazać łaskawy?
Pokazał temu, co niedawno jeszcze
Byłby niewdzięczny szarpał mu wnętrzności [...].

M. Bogucka, *Hold* [...], Warszawa 1982, s. 182–183.

13.1. Podaj nazwy państw-stron podpisujących traktat krakowski.

.....

13.2. Wyjaśnij, podając dwa argumenty, jak autor źródła ocenia warunki traktatu.

.....

.....

.....

.....

13.3. Podaj imię i przydomek *monarchy*, którego ocenia autor źródła.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.	12.	13.
	Maks. liczba pkt	3	4	4
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 14. (2 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fragment źródła z epoki

1. Iż już Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie jest jedno i nierozdzielne i nieróżne ciało, a także nieróżna, ale jedna spólna Rzeczpospolita, która się ze dwu państw i narodów w jeden lud zniosła i spoiła.

4. A temu obojemu narodowi żeby już wiecznemi czasy jedna głowa, jeden pan i jeden król spólny rozkazawał, który spólnemi głosy od Polaków i od Litwy obran [...].

7. A przy koronacji nowego króla mają być przez króla koronowanego poprzysiężone [...] na jednym liście i jednemi słowy na wieczne czasy prawa [...].

8. Sejmy i rady ten oboj naród ma zawždy mieć wspólne [...].

Wiek XVI–XVIII w źródłach. [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 101–103.

14.1. Podaj stosowaną w historiografii nazwę dokumentu, którego fragment zacytowano.

.....

14.2. Wymień wspólne instytucje państwowe, o których mowa w tekście.

.....

Zadanie 15. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Fragment opracowania historycznego

Żółkiewski do ostatniej chwili zachował spokój i godność żołnierza i wodza. Na wszystkie nalegania, aby ratował swe życie, odpowiadał odmownie. Jako żołnierz wołał zginąć w walce niż zhańbić się ucieczką. [...] Powtarzał, że ciałem swym zagrozi nieprzyjaciołom drogę do ojczyzny. Wkrótce [...], dzielnie broniąc się ostatkiem sił, padł na polu walki. Głowę bohaterskiego starca Iskander pasza kazał uciąć i zawieźć do Istanbulu. Przez dłuższy czas wisiała nad bramą, którą sułtan wchodził do meczetu.

J. Pajewski, *Buńczuk i koncerz.* [...], Warszawa 1978, s. 84.

Podaj rok i nazwę bitwy, w której zginął hetman opisany w tekście, oraz nazwę państwa – przeciwnika Rzeczypospolitej w tej bitwie.

Rok: .....

Bitwa: .....

Przeciwnik: .....

Zadanie 16. (1 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Dokument z epoki [fragment]

Dla lepszego tych paktów utwierdzenia i pewności hetman wojsk ruskich do końca życia hetmanem ruskim i pierwszym w województwach kijowskim, braclawskim i czernihowskim senatorem [...]. Wspólna rada i wspólne siły być mają tych [trzech] narodów przeciw każdemu nieprzyjacielowi. Starać się mają te trzy narody wspólnie wszelkimi sposobami, aby wolna była nawigacja na Czarne Morze Rzeczypospolitej.

Źródła i materiały do nauczania historii, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 109.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Przytoczony dokument jest fragmentem postanowień

- A. pokoju w Polanowie.
- B. ugody w Perejasławiu.
- C. ugody w Hadziaczu.
- D. rozejmu w Andruszowie.

Zadanie 17. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Pamiętnik markiza de Bouille [fragment]

[B]urżuazja stała wyżej od szlachty pod względem bogactw, talentu i walorów osobistych. [...] Zdawała sobie sprawę z tej wyższości, a jednak była wszędzie poniżana i przez przepisy wojskowe odsunięta od zajmowania stanowisk w armii. Niedostępne do pewnego stopnia były dla niej również wysokie stanowiska kościelne, ponieważ biskupów wybierano z zasady spośród magnatów, a wielkich wikariuszy spośród szlachty [...].

Na wysokie stanowiska również jej nie przyjmowano, większość zaś dworów suwerennych dopuszczała do swego towarzystwa tylko szlachtę. Nawet na stanowisko referendarza [...] wymagano w ostatnim czasie dowodów pochodzenia szlacheckiego.

E. Lenard, Z. Morawski, A. Żuberek, Historia w tekstach źródłowych [...], Warszawa 2003, s. 88.

Rozstrzygnij czy – zdaniem autora tekstu – burżuazja miała takie same przywileje jak szlachta? Odpowiedź uzasadnij, przywołując dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....
.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	14.	15.	16.	17.
	Maks. liczba pkt	2	3	1	3
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 18. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Uchwała Sejmu [fragment]

Długie cierpienia nasze znane są całemu światu. Przysięgą poręczoną przez dwu panujących, a pogwałconą tylekroć swobody – nawzajem i naród polski od wierności wobec dzisiejszego panującego uwalniają. [...]

Naród zatem polski, na sejmie zebrany, oświadcza: iż jest niepodległym ludem i że ma prawo temu koronę polską oddać, którego godnym jej uzna, po którym z pewnością będzie się mógł spodziewać, iż mu zaprzysiężonej wiary i zaprzysiężonych swobód [...] dochowa.

W. Sochacki, *Historia [...] XIX i XX wiek*, Warszawa 2002, s. 76.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Uchwała zacytowana w źródle pozbawiła cara Rosji tronu polskiego i godności króla Polski.	P	F
2.	Uchwałę Sejmu poprzedziła bitwa pod Ostrołęką.	P	F
3.	Zacytowana uchwała stała się symbolicznym początkiem wojny polsko-rosyjskiej 1831 roku.	P	F

Zadanie 19. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

O urządzeniu włościan w Królestwie Polskim

Artykuł 1. Ziemie pozostające w użytkowaniu włościan w majątkach prywatnych, [...] i państwowych stają się zupełną własnością używających ich włościan.

Artykuł 2. [...] uwalnia się włościan na zawsze od wszystkich bez wyjątku powinności, do których byli obowiązani na rzecz właścicieli ziemskich: od pańszczyzny, okupu w pieniądzech, czynszu, danin w naturze itp.

Artykuł 11. Włościanie [...] zachowują prawo do tych wygód, z których korzystali na zasadzie [...] kontraktów, umów słownych, jak też na zasadzie zwyczaju, [...] prawo otrzymywania drzewa budulcowego, drwa, zbierania chrustu [...], liści na podściółkę, prawo pasienia w lasach pańskich.

G. Chomicki, L. Śliwa, *Wiek XIX. Teksty źródłowe*, Kraków 2001, s. 289–290.

19.1. Podaj numer artykułu z cytowanego źródła, w którym jest mowa o serwitutach, i wyjaśnij, czym one były.

Numer artykułu: .....

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

.....

19.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania

Cytowany dokument został wydany podczas

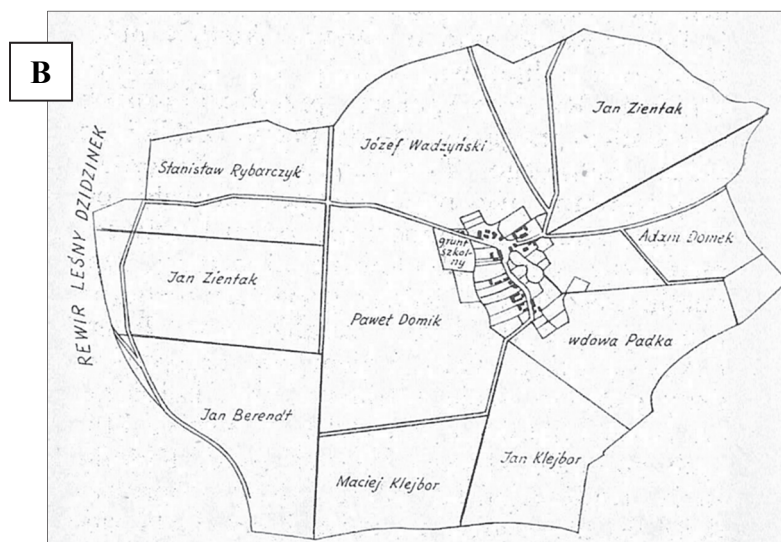
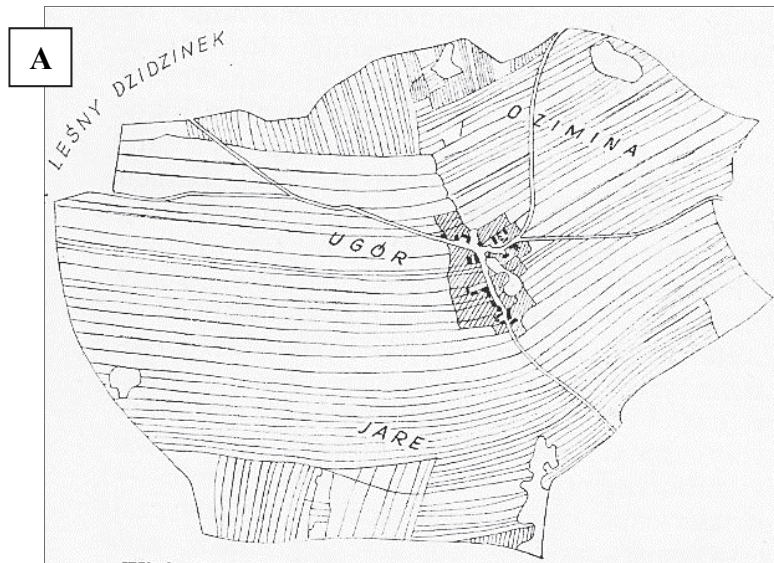
- A. powstania kościuszkowskiego.
- B. powstania listopadowego
- C. powstania krakowskiego.
- D. powstania styczniowego.

Zadanie 20. (2 pkt)

Na podstawie planów i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Wieś Osiek (Bydgoskie) w XIX w.

Encyklopedia historii gospodarczej Polski do 1945 roku, t. II, red. M. Kamler, Warszawa 1981, s. 496.

20.1. Rozstrzygnij, który z planów (A czy B) odnosi się do sytuacji we wsi Osiek po uwłaszczeniu.

.....

20.2. Podaj nazwę sposobu uprawy roli, który został zaprezentowany na planie A.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.	19.	20.
	Maks. liczba pkt	3	3	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 21. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę – przyporządkuj polskim wynalazcom i odkrywcom właściwe osiągnięcia. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

wprowadzenie nazwy „witamina” – skroplenie powietrza – odkrycie promieniotwórczości – skonstruowanie lampy naftowej – odkrycie dwóch pierwiastków: polonu i radu

Wynalazca/odkrywca	Osiągnięcie
Zygmunt Wróblewski; Karol Olszewski	
Kazimierz Funk	
Ignacy Łukasiewicz	
Maria Skłodowska-Curie	

Zadanie 22. (2 pkt)

Na podstawie danych z tabeli i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Tabela. Plony czterech zbóż na ziemiach polskich (w kwintalach z 1 ha)

Obszar	1878/82	1894/98	1909/13	Wzrost w %
Królestwo Polskie	8,1	8,4	10,7	32
Galicja	7,5	8,0	11,2	49
Pomorze	9,5	10,1	18,2	98
Wielkopolska	8,2	10,5	18,6	126
Śląsk	10,2	12,1	19,4	90

Polska XIX wieku, red. S. Kieniewicz, Warszawa 1982, s. 41.

22.1. Podaj nazwę obszaru, na którym plony zbóż były najwyższe w okresie 1878–1913.

.....

22.2. Podaj nazwę zaboru, który osiągał najwyższe rezultaty w produkcji zbóż w latach 1878–1913.

.....

Zadanie 23. (3 pkt)

Francuska karykatura z 1898 roku

J.M. Roberts, *Ilustrowana historia świata. Wieki pary i atomu*, Łódź 1991, s. 144.

23.1. Interpretując treść źródła, wyjaśnij, na czym polegała polityka mocarstw światowych wobec Chin na przełomie XIX i XX wieku.

.....

.....

.....

.....

.....

23.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Polityka USA wobec Chin na początku XX wieku nosi nazwę

- A. polityki merkantylistycznej.
- B. dyplomacji dolarowej.
- C. polityki otwartych drzwi.
- D. polityki izolacjonizmu.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.	22.	23.
	Maks. liczba pkt	4	2	3
Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 24. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Karykatura ilustrująca wydarzenie z 1904 roku

<http://www.gettyimages.com>

Podaj stosowaną w historiografii nazwę układu, do którego nawiązuje rysunek.
Odpowiedź uzasadnij, interpretując dwa elementy graficzne karykatury.

Nazwa układu: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (2 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Karykatura

<https://www.slideshare.net>

Zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swój wybór, interpretując rysunek.

Karykatura nawiązuje do wydarzeń, które miały miejsce w roku

- A. 1926.
- B. 1928.
- C. 1930.
- D. 1935.

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.	25.
	Maks. liczba pkt	3	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 26. (3 pkt)

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Fragment wiersza Władysława Broniewskiego

Umierający republikanie,
brocząc po bruku krwią swoich ran,
w krwi umaczanym palcem, po ścianie
wypisywali: „No pasaran!”¹

Ogniem, żelazem napis ten ryto
pośród barykad z bruku i serc.
Tak się rodziła wolność Madrytu,
droższa niż życie, trwalsza niż śmierć.

Na nią dwa lata parły faszyzmy,
ogniem, żelazem złobiąc jej kształt.
Wolność na posąg rosła ojczyzny,
tej, która depcze ucisk i gwałt.

¹ No pasaran – nie przejdą.

Poezja polska 1914–1939. Antologia, Warszawa 1984, s. 440–441.

Źródło 2. Guernica – obraz Pabla Picassa z 1937 roku

<https://pl.wikipedia.org>

26.1. Rozstrzygnij, czy oba źródła odnoszą się do tego samego konfliktu. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

26.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Obraz Picassa reprezentuje kierunek w malarstwie zwany

- A. impresjonizmem.
- B. kubizmem.
- C. dadaizmem.
- D. realizmem.

Zadanie 27. (3 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fragment opracowania historycznego

W lutym [...] rząd rzucił hasło budowy okręgu [...], którego centrum stanowił „trójkąt bezpieczeństwa” w widłach Wisły i Sanu. Okręg ten obejmował 15% powierzchni i 18% ludności Polski. Wybór ten motywowano strategicznym położeniem regionu w jednakowej odległości od granic państwa, dużym jego przeludnieniem, a także względami surowcowo-transportowymi.

W. Roszkowski, *Historia Polski 1914–1990*, Warszawa 1991, s. 79.

27.1. Podaj nazwę okręgu przemysłowego, o którym mowa w źródle.

.....

27.2. Podaj nazwisko ekonomisty, który był twórcą koncepcji budowy okręgu przemysłowego opisanego w źródle.

.....

27.3. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Budowa okręgu przemysłowego opisanego w źródle rozpoczęła się w roku

- A. 1924.
- B. 1929.
- C. 1932.
- D. 1936.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	26.	27.
	Maks. liczba pkt	3	3
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 28. (6 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Odpowiedź ambasadora RP na notę Władysława Łoźyńskiego z 17 IX 1939 roku

Żaden z argumentów użytych w nocie dla usprawiedliwienia uczynienia z układów polsko-radzieckich świstków papieru nie wytrzymuje krytyki. Według moich wiadomości głowa państwa i rząd przebywają na terytorium Polski. Suwerenność państwa istnieje, dopóki żołnierze armii regularnej walczą. To, co nota mówi o sytuacji mniejszości narodowych, jest nonsensem. Wielokrotnie w naszych rozmowach mówił pan o solidarności słowiańskiej. Gdzie się podziła wasza solidarność słowiańska? [...].

Napoleon wszedł do Moskwy, ale póki istniała armia Kutuzowa, uważano, że Rosja również istnieje. Warszawa się broni, państwo polskie istnieje.

W. Sochacki, *Historia* [...] *XIX i XX wiek*, Warszawa 2002, s. 123.

28.1. Wyjaśnij, jak ambasador RP oceniał sowiecką notę usprawiedliwiającą agresję ZSRR na Polskę. Swoją odpowiedź uzasadnij, przywołując dwa argumenty.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

28.2. Podaj rok podpisania oraz nazwę układu sowiecko-niemieckiego, który był faktycznym powodem agresji ZSRR na Polskę.

Rok: .....

Nazwa: .....

28.3. Zaznacz datę zawarcia traktatu pomiędzy ZSRR a Polską, który stracił ważność w wyniku agresji dokonanej 17 września.

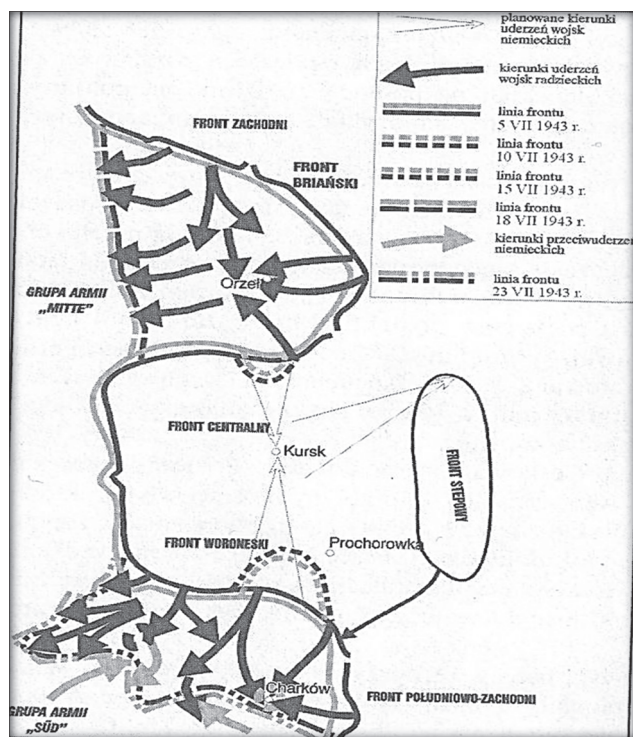
- A. 1921
- B. 1928
- C. 1929
- D. 1932

28.4. Podaj rok wydarzenia historycznego z XIX wieku, do którego odnosi się ambasador RP w ostatnim akapicie źródła.

.....

Zadanie 29. (4 pkt)

Na podstawie planu bitwy i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Garlicki, *Historia 1939–2001. Polska i świat*, Warszawa 2003, s. 86.

29.1. Zaznacz poprawne dokończenie zdań 1 i 2.

1. Bitwa przedstawiona na planie rozegrała się

- A. przed utworzeniem rządu Vichy.
- B. przed podpisaniem Karty atlantyckiej.
- C. po japońskim ataku na Pearl Harbor.
- D. po lądowaniu aliantów w Normandii.

2. Zwycięstwo w tej bitwie odniosły wojska

- A. niemieckie.
- B. radzieckie.
- C. radziecko-amerykańskie.
- D. niemiecko-włoskie.

29.2. Wyjaśnij znaczenie bitwy przedstawionej na planie dla przebiegu wojny. W odpowiedzi przywołaj dwa argumenty.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	28.	29.
	Maks. liczba pkt	6	4
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 30. (4 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Przemówienie premiera Józefa Cyrankiewicza w dniu śmierci Stalina

Bracia! Polacy!

Dziś, w dniu wielkiej żałoby, gdy pełne bólu serca setek milionów ludzi na całym świecie żegnają Wielkiego Stalina – lud Warszawy, dając wyraz swoim uczuciom, manifestuje zdecydowaną wolę całego narodu polskiego, aby nieśmiertelne i fundamentalne zdobycze naszego narodu, które przyniosła nam epoka stalinowska, aby dzieło Wielkiego Stalina w sercach, umysłach i czynach naszych, czynach milionów Polaków ponieść dalej drogą, którą wytyczył nam Stalin. [...]

Masy pracujące Polski ślubują, że pod wodzą Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i wiernego ucznia Stalina – towarzysza [...], że jeszcze większa będzie nasza czujność wobec wrogów [...], walka w której natchnieniem będzie nieśmiertelne imię Wielkiego Stalina.

W. Pronobis, *Polska i świat w XX wieku*, Warszawa 1990, s. 418–419.

30.1. Uzasadnij za pomocą dwóch argumentów, że przemówienie ma charakter propagandowy.

.....

.....

.....

.....

30.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdań 1 i 2.

1. W dniu śmierci Stalina na czele PZPR stał

- A. Bolesław Bierut.
- B. Edward Ochab.
- C. Władysław Gomułka.
- D. Edward Gierek.

2. Przemówienie premiera Cyrankiewicza miało miejsce przed

- A. wydaniem tzw. manifestu lipcowego.
- B. referendum ludowym.
- C. uchwaleniem konstytucji PRL.
- D. wygłoszeniem tajnego referatu przez Chruszczowa.

Zadanie 31. (2 pkt)

Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Fragment przemówienia

Obywatelki i obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej!

Zwracam się dziś do Was jako żołnierz i jako szef rządu polskiego. Zwracam się do Was w sprawach wagi najwyższej.

Ojczyzna nasza znalazła się nad przepaścią. Dorobek wielu pokoleń, wzniesiony z popiołów polski dom ulega ruinie. Struktury państwowe przestają działać. Gasnącej gospodarce zadawane są codzienne nowe ciosy. Warunki życia przytłaczają ludzi coraz większym ciężarem. [...]

Wielki jest ciężar odpowiedzialności, jaka spada na mnie w tym dramatycznym momencie polskiej historii. Obowiązkiem moim jest wziąć tę odpowiedzialność – chodzi o przyszłość Polski [...].

Ogłaszam, że w dniu dzisiejszym ukonstytuowała się Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego.

A. Patek, Z. Zblewski, *Polska i świat w latach 1918–1993*. [...], Kraków 1998, s. 279–282.

Podaj imię i nazwisko szefa rządu polskiego, którego przemówienie zostało zacytowane w źródle, a także datę jego ogłoszenia.

Imię i nazwisko: .....

Data: .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	30.	31.
	Maks. liczba pkt	4	2
	Uzyskana liczba pkt		

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)